

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frrtal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czimzandó.

A hirdetési díjazabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök Dr. Berde Áron; Girsik János, Szabó Sámuel, Szentgyörgyi József, Vörös Sándor
felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

Tartalom: Havi emlékeztető: Április. — A gyümölcsfantenyésztés főszabályainak rövid vázlata. Id. Bodor Pál. — Üszög. Egy hallgató. — Méhészegyleti mozgalom: Vál. ülés 1882. decz. 29-én. — Egyveleg: Közgyűlésünk. Új gazdasági egylet. Olcsó és kényelmes melegágy. Értesítés. — Üzleti heti szemle — Piaczi árak. — Hirdetések. —

Havi emlékeztető.

Április.

Ház és udvar. Megmaradt szénaboglyák és szalmakazlak ismétellen befedtetnek. A téli és tavaszi szelek által megrongált épületek kijavítását megkezdjük.

Kazal és asztagfenékek a trágyadombra szállítatnak, vagy szétterítve nyári almózásra fölhasználhatók.

Legelőkön levő vályuk, kútak, aklok használható állapotba helyeztetnek.

Szántóföld. A tavaszi szántást, vetést folytatva bevégezzük.

Veremből és pinczéből a burgonyát hiszedjük, vetésre kiválogaljuk és azonnal eke vagy kapa után elvetjük. A burgonyát vetés előtt, szabad levegőn néhány napra szétterítgetjük és meghervasztjuk, miután a tapasztalás igazolta, hogy a megfonnyasztott burgonya nemcsak minőségre, hanem mennyiségre is tökéletesebb gumót terem.

A törökbuzavetést e hó közepén megkezdjük és pedig szórva, eke után, vagy sorvető géppel. Utóbbi vetésmód azért előnyös, mert a növények sorai kapáló és töltőgető ekével mivelhetők, tehát megkíméljük a kézimunkát.

Tököt, pasznyt vehetünk a törökbuza közé.

Zöld takarmányul törökbuzát kevés czirokkal és kölessel most vehetjük. Augustus-september hóban használandó zöld takarmányul ajánlatos e hó vége felé rozstot vetni.

A luczernások fogasolása legsürgősebb teendőink közé tartozik.

A kikelt zabvetések száraz időben meghengereztetnek.

Rét és kaszálók legeltetése szigorúan tiltatik, hacsak szénaterméseinket szándékosan apasztani nem akarjuk.

Szénamurva vagy fűmagvak, a ligetes vagy gyéren benőtt helyeken elhinthetők.

Kaszálókra ősszel hordott burgonyaszár, vagy egyéb szálas trágya összegereblyéltetik és elszállítatják.

Állattenyésztés. Az igás ökör és fejőstehenek takarmányrozszaal élelmezhetők. Száraz takarmányhoz szokott állatokat azonban csak lassu átmenetben, szénával vagy szalmával keverve, szoktasuk hozzá.

Esőben nemcsak a talaj kérgesedik meg, hanem a jármosok nyakát is feltöri a járomfa. Kisebbedés esetében az igás marhák nyakát ólomecetes vízzel vagy szappanos borszesszel dörzöld be.

E hó végén gulya-ménes füre kerül; szükséges azonban nekik még reggelenként kevés szénát-szalmát adni, nehogy a deres vagy egészen gyenge fütől veszedelmes hasmenést kapjanak.

Csikós kanczák kijárhatnak ugyan, de minden meghülés-től óvatnak és a gyepelés mellett rendes abrakolásban részesülnek.

A juhok már megélnék a legelőn, de el ne mulasszuk sóval ellátni őket. Hideg esőben az anyajuhok bárnyaikkal fedél alá hajlandók, nehogy a fiatal gyenge állatok megfázzanak és tömeges elhullásuk által károsodjunk.

A meddő sertések ugaron, gyepen élnek, a szoptatós koczák még zsákra szorulnak, a malaczkok most szoknak ételre. Száraz, tiszta aljról folytonosan gondoskodjunk. A melegebb napok beálltával a kis malaczkok szabadba eresztetnek. A napfény neveli a szép malaczkot, de természetesen csak úgy, ha a kellő élelmezés sem marad el.

Szőlő. A szőlőt általánosan kiköjtjük; az első kapálást végezzük lehetőleg mélyen és darabosan, hogy levegő járja és melegedjék a talaj; meredek hegyoldalakon gondoskodni kell, hogy a rohamos esők a föld javat le ne mossák és azért kapálás után minden ötödik sor között kapával nagyon csekély m e n e d é k e s árkot huzunk, melyben a vízereje mindannyiszor megtörvén, a magával sodort jó földet lerakhassa.

Új szőlők ültetésének most az ideje; az ültetésre szánt helyet egyenes — északról délre irányuló — sorokra mérjük ki, négyyszögben egymástól minden irányban 1 meter távolságra, az így kijelölt pontokon ásunk egy 45 centiméter mély, ugyan-

olyan hosszú és 30 centiméter széles gödröt, ennek fenekére teszünk egy jó marék teljesen elkorhadt trágyát, reá egy ujjnyi porhanyó földet, most beléfkettjük harántékosan — a hegynek döntve — a vesszőt, úgy, hogy csak felső szeme nézzen ki a földből és a vessző a hegynek álljon, a gödröt termékeny földdel betöltjük és ha csak lehet beiszapoljuk; a vesszőnek künmaradt hegyét pedig egy marok földdel betakarjuk. Hacsak lehet mindig gyökere vesszőket ültessünk, mert biztosabban fogannak és korábban jutnak termésre; ültetéskor úgy kell azokat megtakarítani, hogy a gyökereket keleten visszametszük, a hajtások közül a legerősebb egy szemre visszavágjuk, a többi teljesen lemetszük; a nap heve és a szárító szél ellen vízzel telt cseberbe állítjuk, vagy nedves pokróczba takarjuk.

Ha ezen munkákkal készek vagyunk, állítunk szőlőiskolát; az e célra szánt vesszőt egy-két hétig vízbe áztatjuk, hogy a vessző épségéről meggyőződést szerezhessünk, mire az ültetést a beiszapolás alkalmazásával végezhajtjuk. A vesszőnek fél méter hosszúságon legalább 4—5 szemmel kell bírnia, de csak olyan tökéltől szedjük őket, melyek a faj jellegét leginkább kiüjtetik, legszöbben diszlenek és jó termést hoznak, erre mindaddig kevés gondot fordítottak, pedig nagy fontosságú és követségét eléggé nem ajánlhatjuk.

Pinczében az új borok másodsor lezuhatnak most már lehetőség elzárva a légtől, mert a hosszas szűresöléssel sok szesz és különösen sok illat menne kárba; ha borod még nem tiszta, — de különben egészséges — ne aggódj érte, majd el készül a negyedik lezuhásig, csak telve álljon mindig a hordó és tiszta legyen a pinczéd!

Gyümölcsös. Ha a fák ültetését eddig nem végeztük be, úgy azt most e hónap elején okvetlenül be kell végezni. A fák gyökerei beiszapolandók, a kiültetett fák körül a földet rövid szalmával vagy polyvával hintjük be, hogy megakadályozzuk a nedvesség kigőzölgését és hogy hőmérséke miadig egyenlő maradjon. A gyenge fák mellé rakót karókat szorgalmasan meg kell vizsgálni: a roszak és hiányzók utánpótlóknak; ezek kötéseit átvizsgálódnak, ha elromlottak vagy meggyengültek, újra kötendők. A gyümölcsfák ojtását folytatjuk. A télen megirt és előkészített jegytablák (cinkusok) elhelyezendők.

Faiskola. A csemetek metszését, utánpótlását bevégezzük. A megfogamzott szemzés csapra metszendő. A csemete iskolák és magágyások megkapalándók és tisztán tartandók. A vadonczokat mikor 3—4 levéllel bírnak, kiszedjük és szivgyökereiket átültetőkorra visszaesipdessük; ezen munkát borult időben kell végezni. Eleven kerítéseknek való csemetek kiültetendők.

Konyhakert. A magnak való növényeket, u. m. káposztafélék, répa, cseklá, murek, petrezselyem, pasztiuák, zeller és hagymaféléket ki kell ültetni. Mindenféle borsó, spenót, retek, répafélék, hagymák szabadon veteményezhetők. Ha szép időjárás van, kísérletképpen paszulyt is vethetünk. Korai káposzta, salátafélék és zeller a melegágyakból a szabadba kiültetendők. Burgonyát és törökbuszát ültessünk a konyha szükségletére. Hónapos retek és saláta szabadba vethető. Ablak nélküli melegágyakat készítettünk a szabadban kiültetendő növények, palántok számára. Melegágyakban, cserepeken, szabadba kiültetésre, dinnye és ugorka magot vethetünk. A melegágyak gondosán szellőztetendők, meleg, napfényes időben az üvegtablák levetetnek és estére megint visszahelyeztetnek s gyékény vagy szalmatakaróval fedtetnek be. Ha a melegágyak kezdenek kihűlni, azokat friss trágyával kell körül rakatni. Ugorka, paszuly, hónapos retek, saláta, melyek melegágyakban neveltettek, kiszedhetők és felhasználhatók.

Diszkert. Diszfák és cserjék átültetése bevégeztetik. A tülevelű fákat akkor kell átültetni, mikor hajtani kezdenek. A virágágyások

beültetendők egy és két évi vtrágokkal, u. m. nefelets, silene és császárszakállal. A szegélyzésre szaporított növények átültetendők. Azon virágok, melyek az átültetést nem kedvelik, most rendeltetési helyökre vettettek, u. m. Collinsia, Convolvulus, Delphinium, Ajacis, Escholtzia. Ipomea, Lathyrus, Lavatera, Lupinus, Nemophila, Reseda. A gyepeket javítjuk és a szükséghez képest újakat alakítunk. A gyepek széleit élesen kell levagdálni; az útnál arra kell ügyelni, hogy egyenlő, szélesek legyenek; most poronddal meg kell hordatni őket. A nyári virágok, ha az időjárás megengedi, ágyásokba kiültetendők. A szőnyeg (Teppich) ágyásoknak való növények a melegágyakból kiültetendők és az időjárás szeszélyei ellen védendők. Virágházakban a melegházi és virágágyásokba való növények átültetendők. Az oltott cserjéket, diszfákat és rózskákat szoktatni kell a szabad levegőhöz; ezért naponta friss szellős helyre tegyük ki. Georgina-hajtásokat le kell vagdálni és azokból porondos földbe, gyökereztetés végett dugványozni kell.

Méhészet E hónap megnyílik a mező meheink számára, kitehetjük hát, illetőleg kibocsáthatjuk népség tekintetében gyengébb kasainkat is. A szabadban való méhészkedés megkezdésével minden figyelmünket a kello vizsgálódásra irányozzuk. A legcsekélyebb tisztátalanság is, ugymint penész, egérrágcsálás stb. jó éles lépétsző késsel eltávolítandó. A lépet, ha elpenészesedve vagy egerek által megrongálva nincs, kimetszeni káros; ez ellen valamennyi méhész-tekintély fel is szólal, a fiasításig gyakorolt metszés pedig — a mint azt még korunkban is igen sokan teszik, — még inkább hibáztatandó. A méhlokokon nyílásokat, repedéseket ne tőrjünk, a gyengébbek röplyukait kis ujjnyira szűkítsük, hogy a rablók és molypillék annál kevésbé férhessenek hozzájuk. A történhető meganyátlanodáson a mártusban irt módon segítünk, t. i. egyesítés által. A mely család étetési segélyünkre szorul, azt este felé tiszta, egészséges jó mézzel tápláljuk mindaddig, míg a mező elegendőt nyújt. Most az ideje, hogy a heretlepeket kimessük és helyükbe, a meanyire csak lehet, munkás méh-sejteseket alkalmazzunk.

Erdészet. A fő használat a fák szállításán kívül a magas hegyeken fekvő erdők letarolására terjed ki. A cserhántásra szánt erdők szintén letarolándók és a fák lehámozandók. Mellékhasználat. A vialyítás és szurokgyűjtés folytatandó, a köztes használatra kiadott területek mivélés alá veendők. A szükséges vesszők e hónapban gyűjtendők és a lezetetésre szánt területek kiadandók. Erdővédelem. A falopások ellen védjük az erdőt és a víz által okozott károk helyreállítására, valamint a behajtott marhak által okozható károk elhárítására figyelemmel legyünk. Erdőmivélés. A vetés, ültetés és dugványozás folytatandó és az erdei kertek szorgosan gyomlálándók. Vadászat. E hónapban a fajdkakasok, őzbakok, vadgalambok és vizimadarak lehetők.

A gyümölcsfatenyésztés főszabályainak rövid vázlata.

(Vége.)

17. Veszélyes betegsége a gyümölcsfáknak a mézga folyás is, mely a csontár magu — s különösen a baraczkfáknál — ha csak az keletkezésének időszakában meg nem orvosoltatik, későbbi orvoslás daczára is idővel a fát teljesen elszokta pusztítani. Ezen betegséget, valamint a véle rokon fenésedést is a hideg ártalmas hatása, vagy egyéb elhanyagolt sérülés, gyakran a fának nem a maga idejében lett megmetszése vagy csonkázása s a friss ganajnak a gyökerek közé jutása is okozzák. Orvoslási módja abban áll, hogy a még kevésbé mézgas ágak-

ből és törzsből a mézgat egészen az ép részekig kimetszük s a sebeket elaprózott barna szappan s ugyanannyi fehér szurokból borszeszbe gyenge tűznél felolvasztva készített kenőccsel bekenjük, ha azonban nem csak az ágak, hanem maga a törzs is mézga folyástól nagyon ellepettek s már fenésedésbe indultak volna, akkor a mézga kimetszését, mely úgy is mit se használna, — mellőzve, az egész fát tövestől kássuk, vagy ha az magonc barackfa volna s azt jó gyümölcséért nélkülözni nem akarnók, akkor csak a törzsöt a gyökér-uyakon valamivel felül vágjuk le, hogy a gyökér sarjakat hajthasson s a sarjak közül egyből, az elpusztult fa helyébe ugyan csak afféle ifju termőfát növelhessünk.

18. Figyelniük kell az ugynevezett furdancsokra (csontoru férgek) is különösen azok legnagyobbikára a fűz-pille (Cossus ligniperda) csimazzára,* mely 2—3 évig rágodik a gyümölcsfák, különösen az almafák s gyakran a körtefák, törzsébe s ágaiba — s gyakran 3 hüvelyk hosszúságra is megnő s képes idővel a fákat egészen vagy azoknak egyes ágait elpusztítani. Jelenlétüket fellehet ismerni a fahéjának a sebzett helyen lett megbarnulásáról, felhámításáról, legkönnyebben pedig a féreg ürülékéről, mely több kisebb-nagyobb bors nagyságu oszonnarancsszínű gömböcskékből áll s a fák törzse közelibe, vagy ha a féreg az ágakba lenne — attól távolabb — a tisztán tartott kapált földön könnyen észrevehető. Ha a féreg nem hatolt volna a fába mélyen be, akkor azt onnan egy éles kaczor hegyével könnyen kimetszhetjük; ha pedig már a fába mélyen befurta volna magát, akkor egy darab — égetés által meglágyított — 2—3 mm. vastagságu vassodronyt dugunk a jukba s mindaddig nyomogatjuk abba fel, míg annak végével a férget elérjük s összezuzzuk. Ha a sodrony a jukba valahol megakadna s azt nem tolhatnók fel a juk végéig, akkor a jukat, az akadályt okozó pontik kimetszük. Ismételt döfés a sodronnyal a zuzott féreg nedvében locsanás szerű neszt idéz elő s ez, valamint a sodrony végén látható genyforma nedv biztos jelei a féreg megsemmisítésének. Végül a sebzett helyeket oltóviaszszal vagy folyékony fakencsel légmentesen betapasztjuk.

A fa és levéltetűk által látogatott ifju fák törzseit s ágait — a tetűk megjelenése előtt — martius, april hóban fahamuból készített gyenge luggal mossuk meg s dűrva posztóval dörzsöljük meg s ha május és junius hóban a tetűk még is jelentkeznének, azokat a fák gyengébb hajtásiról, ágairól s leveleiről meszes vagy szappanos vízzel, lágy ecset segítségével takarítsuk le; a vastagabb ágakról pedig keskeny serte-kefével mossuk s posztóval dörzsöljük le s ezen munkát minden 7—8-dik nap, míg a tetűk teljesen el nem pusztulnak ismételjük.

19. A gyümölcsfák erőteljes hajtások növesztése végett ősszel vagy kora tavasszal — virágrügyek képeztetése végett pedig julius vagy augusztusban trágyázandók. Legczélszerűbb a trágyát a gyümölcsfák gyökereihez folyékony állapotban juttatni. Készíteni lehet ezt 30 kilo trágyalé és 2 kilo levél, tö-

redék ág vagy fahamuval, ezeket két-három annyi vízzel (a trágyalé sűrűségéhez képest) jól felvegyítve és keverve, továbbá 3 kilo Superphosphát*) és 2 kilo fahamuból 30 kilo vizet adva hozzá folytonos keverés közbe.

Sikeres trágya a marhavér is; melyet négyannyi vízzel felhígítva s félannyi zsíros marhaganajjal jól összekeverve ősszel a korosabb gyümölcsfák koronája széléig terjedő körben ásott 1½ lábnyi mély árokba töltünk s azután az árkot földdel betöltjük. A fennebbi kétféle trágyát pedig ugyan csak oly terjedelmű körben 2—3 láb távolságra egymástól furt vagy czövekkel vert 1½ láb mélységű jukakon át juttatják a fiatalabb fák gyökerei végéhez.

20. Az elyengült s betegesedett gyümölcsfákat úgy ifjítjuk meg s tehetjük újra termőképessé, hogy ágait 2/3 vagy felényi hosszúságra megcsontkazzuk, a megfenésedetteket tőből levágjuk, a törzsön a romlott részeket a 14-ik pontban megirt péppel bemázoljuk, a metszsebeket pedig folyékony fakencsel bekenjük. A hitvány gyümölcsöt termőfák pedig — ha még nagyon el nem vénültek — koronaágainak átoltása által nemesíthetjük meg.

Folyékony fakencsel készítése módja: 250 gr. fehér szurkot apróra törve s kevés fagyuvál vegyítve bádog edénybe gyenge tűzön (főző kemence vaslapján) egész lágyra melegítjük s ahoz 40—50 gr. borszeszt töltünk, abban a szurkot folytonos keverés közbe felolvasztjuk, aztán az olvadékba 25—30 gr. repcsenolajat töltünk s folytonos keverés közt hűlni hagyjuk.

Ragasz-enyv a téli molypillék ellen: 1 rész kolumbium és 1 rész fehér szurok elapozva egy kevés fagygyu hozzátétele után a fennebbi módon felolvasztatik, aztán ahoz 1 rész vastag terpentin tétetik s miután az is felolvadt, az olvadékban 5 rész repcsenolaj töltetik, végül egy késhegynyi disznózsir hozzátétele után folytonos keverés közben hűlni hagyatik. A ragasznak netaláni elégtelen ragadosságát fokozhatjuk vastag terpentin hozzávegyítésével.

Toldalék az 5-ik ponthoz.

Az almák közül nyirkosabb talajban is sikerrel tenyészthetők: a Gravensteini, kurta száru királyi, Ananász alma, Sárnga nemes renet, Blenheim peppin, Harbert renet, Baumann renet, Téli piros parmain, Bánffy Pál alma, Borsos alma, Szászap alma, Londoni peppin, Narancs alma, Nyári Parmain, Parker peppin, Szürke francia renet, Cox Orange (narancs) renetje, Oberdieck renetje stb.

Száraz talajba nagyon kevés almafaj tenyészthető sikerrel, ezen kevesek közül felemlíthető: Sándor czár ősz, Alant, vagy nagy nemes fejedelmi alma, Cornwalli szegfü alma (Cornith Gilliflower), Téli fehér Calvil, Kicsiny köpeppin (Kleiner Stein peppin), Middelburgi renet és a Zöld fejedelmi alma.

*) A superphosphatot, ha azt bajosan szerezhethnők be, helyettesíthetjük csontliszttel vagy porral, melyet magunk is készíthetünk az 1878-ik évi Falusi könyvtár 62—63-ik lapjain megirt útastás szerint.

*) Leírása olvasható a Gyümölcsészeti füzetek 1882-ik évi folyamának 276 lapján.

Mindenféle talajba sikerrel tenyészthetők: Nyári Charlamowsky, Ny. fehér Asztrakán, Champagni renet, Sárga Belle fleur, Arany szövet (Oberdieck cukor renetje), Cludius őszi, Ananász renet, Sóvári (Daru) alma, Német arany peppin, Nyári fűszer alma, Angol korodai renet, Csíkos őszi Calvil, Viasz renet, Batul alma, Sóvári (Daru) alma, Pojnik alma, Téli arany parmain, Virginiai rózsza alma, Mesanczki alma, Danczigi bordás, Téli arany peppin, Gesdonki — Orleansi — renet, Casseli nagy renet, Karmelita renet, Szikler renet, stb.

A körték közül, a melegebb fekvésű s jobban védett helyeken nyirkos talajban is tenyészthetők: a juliusi Esperes, Nyári Császár vagy torzsátlan, Villiam (Bon Chretien Villiams) körte, Congressus emléke, Tehén láb (kuhfuss), Jó Luiza, (Bonne Louise d'Avanches) Coloma őszi vajonca, Őszi fehér vajoncz (Beurré blanc), Napoleon Liegel — Diel — vajonczai, Nemes Crasann, Pisztrangikörte, Téli Nelis, Passe Colmar (D'Argenson vajonca), Téli Esperes (Brüsseli pergament) stb. Miedennemü nyugoti fekvésű talajban: Nyári Zöld Magdolna, Jakab körte, Oskola körte, Jó szürke (Izenbart), Piros Pergament őszi, Esperen uri körtéje, Nyári Pergament, (király körte) Clairgeau, Bosc kobakja, Hardenpont téli vajonca, Stutgardi kecske ör, Egri körte, Josephine des Malines, Salisbury, Angoulemi herczegü, stb.

id. Bodor Pál.

Üszög.*)

Az, a mit a közéletben üszögnek neveznek, teljesen összesik a botanicában az üszög-gombák (Ustilaginei) családjával; más szóval élve, az üszög néven ismert betegségeket az üszög-gombák családjának különféle nemei és fajai létesítik. Azon rész, melyet a közélet az üszögből ismer, rendszeren csak a spórák s ezek leginkább a virágzatot teszik tönkre, — a mycelium pedig lent a gazdanövény szövetében foglal helyet.

Az üszögspórák feketék vagy barnak s két hártával bírnak, melyek közül a belsőt endosporiumnak, a külsőt pedig exosporiumnak mondjuk. Az endo- és exosporium eluevezés s azok megkülönböztethetése egyébként nemcsak itt, hanem több más gombánál (általában olyanoknál, melyeknek nem okvetlenül kell csirázniok) pl. rozsa stb. is előfordul. Csirázásuk gyorsabban vagy lassabban következik be, a szerint, a mint az illető spóra frissebb vagy régibb. Független a csirázás gyorsasága továbbá még a hőmérséktől is, a mely tényező egyébként nemcsak itt, hanem egyáltalában minden gombaspóra csirázásánál szerepel, nevezetesen nagyobb melegben gyorsabban, kisebb melegben lassabban történik a csirázás. Az üszögspórák csirázása úgy megy véghez, hogy az exosporium felreped s a spóra tartalma az endosporiummal együtt, mint promycelium nyulik elő; ezen sporidium (másodlagos spóra) képződik — s vannak esetek, midőn ezen sporidium ismét promyceliumot hajt, úgy, hogy másodlagos, sőt ezt követőleg még harmadlagos sporidiumok is létesülhetnek.

*) Dr. Szaniszló Albert kolos-monostori tanár előadásai nyomán jegyezte egy hallgató.

Az üszögspórák, ember- és állatgyomorába jutva, vesztélyesek s épen azért az üszögös kukoricza szára ne használtassék takarmánynak s az üszögös buzaszemek, ha ki nem rostáltatnak, megrontják a lisztet.

Az üszöggombák különféle fajai mintegy 310 gazdanövényen élnek s ezen gazdák közül 99 a pázsitfélékhez tartozik. Minket azok érdekelnek leginkább, melyek a gabnaneműeken fordulnak elő. Mielőtt most ezek közül egy pár érdekesebbet kissé részletesebben tárgyalnánk, tekintsük át ezen üszöggombák egyes nemeit és fajait botanikailag (Renner említett czikkei, Leunis synopsis II. Th. Botanik., Frank; Hazslinszky F. Magyarhon üszöggombái és ragyái.)

Üszöggomba nemek:

Ustilago. A spórák barna, fekete és ibolyaszín por alakjában láthatók a gazdanövény felületén. A sporidiumok a promyceliumok oldalán és végén vagy egyenként lefűződnek, vagy pedig elágazó hosszú sorokat képeznek.

Tilletia. A spórák barna vagy fekete s meglehetősen tömött por alakjában kitöltik az illető maghon, illetőleg mag belsejét. A sporidiumok hosszuk s a promycelium végén, mint eset szálai terülnek szét.

Urocystis. A spóra gomolylyá összetapadt több sejt-ből áll, melyek közül a középsők nagyobbak és sötétebbek, a külsők kisebbek s majdnem átlátszók.

Üszöggombafajok:

Ustilago carbo. A külső spóra-hártya sima, a spórák gömbölydedek, világos barnák, átm. 0.006—0.008 mm., kultivált növényeink közül leginkább árpán, zabon, ritkábbau a búzán, néhány réti fűvön; egész hazánkban.

Ustilago destruens a kölesen.

Ustilago maydis a külső spórahártya tüskés, a spórák jóval nagyobbak, mint az *Ust. carbónál*, kukoriczán.

Ustilago secalis rozsmag-üszög, a rozs magvában (nem büzös).

Tilletia laevis külső spóra-hártya sima. Létesíti búzánál a köüszögöt. Hazánkban mindenütt csak búzán él, értvén itt a buza szót botanikai értelemben (*Triticum*), tehát hozzászámítva a tönkölyt, alakort is stb. bár jelentősége csakis a közértelemben vett „buzán“ bir fontossággal.

Tilletia caries. Külső spóra-hártya reczés. Jelentősége s a búzán észlelhető tünetényei ugyanazok, mint az előbbie s Európában mindenütt ismeretes, hazánkban még nem észleltetett (Renner említett czikkei.)

Tilletia secalis a rozs magvában (büzös).

Urocystis seculta rozsszár-üszög; a rozs levelén, levélhüvelyén s leginkább a szárán.

Lássunk most egy pár üszögbetegséget kissé részletesebben:

Gabua-üszög, vagy korom-üszög, vagy por-üszög vagy repülő-üszög leginkább árpán, zabon, ezenkívül búzán s néhány réti fűvön fordul elő s a megtámadott gabnapéldányoknak virágzatát teszi tönkre, annyira, hogy abból gyakran csak a nyél s a polyvák egyes darabjai marad-

nak meg. Az egész virágzatot ugyanis a gabnauszögöt előidéző Ustilago Carbo nevű gomba spórái foglalják el; melyek ha megérnek s a virágzatot tönkretették, szél vagy eső által tova-
vitetnek. Ilyenkor a virágzat nyele csupaszon áll, az itt-ott spo-
rákból álló fekete portömeg veszi körül.

A spórák képződése a gazdanövény szövetének kelsejé-
ben történik. Ugyanis az e célra szolgáló mycelium-fonalakon
bizonyos időben dudorodások vehetők észre, falk fellazul s
később a fonalak szétesnek s mindenik dudor egy-egy spóra-
nak szolgál képződési tervül és anyagul. Ha e spórákat vízbe
hullatjuk, azok a fölületen uszva maradnak; alkalmas viszo-
nyok-közt pedig — nedves légben, nedves talajban — 4—5
óra alatt csirázásnak indulnak. Csirázásukhoz nélkülözhetlen
feltétel a lég is; mert ha pl. víz alá merítjük őket, bár a ned-
vesség csirázásuknak szintén egyik feltételé, mégis elmarad a
csirázás, mivel a légtől teljesen elvannak zárva.

(Vége köv.)

Méhész-egyleti mozgalom.

Hetedik méhész-egyleti választmányi ülés.

Tartatott 1882. dec. 29-én az Erdélyi gazd. egylet irodájában,
bel-monostorutca 8. sz. alatti helyiségben.

Jelen voltak Benkő Mihály, egyleti I. alelnök elnökle-
mellett: Csiki János, Gebhardt Döme, Hutter Sámuel id., Pán-
koczky Ferencz, Tamási József, Gombos Gergely, Kőmives Gerő,
Voith Gergely, Álbu József.

38. A mult ülés jegyzőkönyve felolvastatván azon meg-
jegyzéssel hagyatott helyben, hogy az épített és leltározó bi-
zottságok jelentései, melyek azon ülésben beterjesztettek, a vá-
lasztmány által elfogadtatván — tudomásul vétettek.

39. Elnök felhívja választmányt véleményezni, hogy minő
lapok járattassanak egyletünk részére az 1883-ik évre. — A
választmány egyhangulag a „Méhészeti Lapok“, Magyar Méh,
Bienenzeitung és Erdélyi gazdát határozta el járattatni és azok
megrendelésére Gebhardt Döme pénztárnokot kérte fel.

40. Elnök indítványozza, hogy nem volna-e czélszerű a
méhészeti estélyek tartását már megkezdeni és azt a mult évi
irányban folytatni. — Az estélyek tartását még pedig hetenkint
egyszer a szombati napra határozta el a választmány, délutáni
5 órától kezdődőleg és azt 1883. január 7-én megkezdeni ha-
tározta. Titkár feladatává tétetvén az estélyek megtartását min-
den alkalomkor hirtlapilag közölni, — titkár utasítva lett.

41. A titkár, vándortanárs és pavillon, illetőleg az egyleti
méhes felett a vezetést telyesítő személynek egy személyben
való cyncentrálásának miként történhetne a megoldása. — Ezen
pont megvitatása és véleményadásra egy szűkebb körű bi-
zottság küldetik ki Gebhardt, Kőmives, Voith és Álbu szemé-
lyben.

42. A méhcsaládokat vásárló bizottság jelenti, hogy vá-
sárolni nem sikerült az idei igen-silány méh év miatt. — Tudu-

másul vétetett és a tavaszon újból megkísérteni lett felkérve a
bizottság.

43. Elnök jelenti, hogy egyletünk tagjai az „Erdélyi
Gazda“ című lapot 1 frtért kapják, ha tagságukra hivatkoz-
nak — Tudomásul vétetett és azt hirtlapilag közölni titkár ké-
retett fel.

44. A Báró Apor Károly által ígért és még eddig meg
nem küldött 10 méhcsalád ügyében minő eljárás követendő. —
A választmány kimondja, hogy az ígéro ígéréstének teljesítésére
választmányi ülésből titkár által felkérendő.

45. A közgyűlésnek január hóra való áthelyezése. — A
választmány nem látván czélszerűnek azon változtatni, a köz-
gyűlés tartását ezutánra a tavaszi időszakban fogja tartani és
pedig a gazdasági egylettel egyidejűleg. A pénztár kezelést il-
letőleg azonban azon határozatot hozta, hogy a pénztári lezárás
ezentul az év utolsó napján történjen, mely eljárás már 1882.
év december 31-ével foganatba is veendő. Pénztárnok utasítva
lett jelen határozat szerint járni el.

46. Voith Gergely igazgató bokros magán dolgaira hivat-
kozva, lemondását jelenti be a választmánynak. — Az igazga-
tó alelnök jegyzőkönyveink bizonyítása szerint is, több ízben
adván jelét tisztéről való lemondásának, igazg. választmány ma
is ismételt lemondását elfogadja.

47. Az üresen maradt igazgatói állás betöltésére hívta
fel alelnök a választmányt. — A választmány egyhangú kéré-
sére Álbu József altitkár elfogadván a jelöltséget, a közgyűlés
jóváhagyásának reményében, egyhangulag igazgatónak válasz-
tatott. Az átadó Voith és átvevő Álbu mellé bizottsági tagokul
id. Hutter Sámuel és Kőmives Gerő lettek kiküldve.

Egyéb tárgysorozat nem lévén, az ülés véget ért.

Kolozsvárt, 1882. december 29-én.

Hitelesítik :

Benkő Mihály,
egyleti I. alelnök.

Kőmives Gerő,
Gebhardt Döme.

Álbu József,
egyleti altitkár.

EGYVELEG.

* Egyletünk közgyűlése martius hó 27-én folyt
le szeretve tisztelt elnökünk Báró Kemény Gábor ta-
pintatos vezetése alatt, ki, hogy elnöki tisztét gyakorolhassa,
Budapestről külön e célra leutazott. A nagy tetszéssel foga-
dott elnöki megnyitót majd a közgyűlés jegyzőkönyvében szó
szerint veszik t. olvasniak, valamint a titkári jelentést is; — a zár-
számadás és költségvetés egyhangulag elfogadtatott, valamint
az állatkiállítás szakosztály rövid jelentése is tudomásul szol-
gált. Nagyobb vita csak a házvétel kérdésében támadt, mely
oda lett a nagy többség által eldöntve, hogy jelenleg ez ügyben
külön actió ugyan nem lesz indítandó, mindazonáltal különösen
előnyös alkalom esetén az igazgató választmánynak fennma-
rad azon joga, hogy e kérdésben újból a közgyűléshez appel-
lálhasson. Dr. Rodoczky Jenő Magyar juhtenyésztés történeté-

ből 25 példányt küldvén ajándékol, az köszönettel kiosztatott és a közgyűlés az elnök nevében lelkes szavával és Bárány Gábor zajos éljenzésével véget ért. — A részletes jegyzőkönyvet lapunk 15-ik száma fogja hozni. —

— **Uj gazdasági egyesület.** Udvarhelymegyében Sz.-Udvarhely székhellyel megyei gazd. egyesület alakult. Az egyesület tisztikara: elnök Dániel Gábor főispán, alelnök Dr. Török Albert alispán, titkár Gálffy Károly tanár, ügyész Pálffy Ferencz megyei ügyész, pénztárnok Ferenczy Károly megyei ellenőr, az alapító tagok száma 261, évdíjasoké 130, összesen 391 tag. —

— **Olcsó és kényelmes melegágy.** Azon melegágyak, melyekben a melegítő szerepet a trágya játssza, gyakran ki nem elégítők. Az üvegházak sokba kerülnek. A szobák ablakába rakott ládák kevésbé érnek többet a külső hidegágyaknál. A növénykedvelők legtöbbször könnyen előállíthatják a felületes meleget, pedig a palánta-ágyfenék melege a földolog, különösen a finomabb növények csiráztatásánál. Az amerikai piaci kertészek egy része tüzzel melegített palánta-ágyakat használ. Ez egy tetszés szerinti területű, elől 12, hátul 16—18 hüvelyk magas ablakkal ellátott ládából áll. Feneke felett hat hüvelyk magasan egy hamis fenék foglal helyet, erre raknak 3—4 hüvelyk vastagon földet. Az első fenék közepén egy 6—8 hüvelyk magas ablakkal ellátott láda látható. Az ajtó tolóajtócskával van ellátva. Ezen ládának természetesen teteje nincs, bele pedig egy petróleumlámpa tétetik. A levegő a tolóajtócskán behatol, a ládában felmelegítettük, bemegy az álfenék alá s az a nyíláson eltávolíttatik. Ezen nyílás is tolóajtóval bír, hogy a hőmérséketet szabályozni lehessen. Állítsuk fel ezen melegágyat a kert legmelegebb és legnaposabb helyén, tegyük belé egy hőmérőt és kész lesz a használatra. Vigyázzunk, hogy erős tüzelés által fel ne gyujtsuk. Ha szükséges a nyíláson elszálló meleg levegőt a földréteg feletti üregbe lehet vezetni és így annak melegítésére fordítani, ez azonban csak fagy alkalmával szükséges és nagy óvatossággal alkalmazandó. Ezen melegágynál a dugványok és finom magvak kicsiráztatását tekintve semmi siucs jobb. Ha a láda igen nagy, két lámpát lehet használni, de egy is sok meleget ad. A lámpa csőve felé egy kis ércz lemezt kell rakni a felette levő farészlet meggyuladásának megakadályozása végett.

(M. F.)

— **Értesítés.** A magyar korona területén foglalkozó gazdatisztek és erdészek segélyegyesülete által életbe léptetett állomás-közvetítő osztály — elfogad minden körébe tartozó bejelentéseket és kéri ugy a földbirtokos, mint a bérlő urakat, hogy az üresedésben lévő állomásokat az egyesületi irodának (Budapest, papnövelde-utca 6.) jelentsék be. Állást kereső tag urak sziveskedjenek beküldeni bizonyítványaik másolatát, hogy előforduló esetekben őket ajánlhassuk. E közvetítésért költség nem terheli sem a földes urat, sem a folyamodó egyesületi tagot, — mivel ezen intézménynek főcélja az, hogy a földbirtokos és

bérlő urak támogatását a tag urak javára ezen úton is ki-nyerje. —

Krocsák G. Emil,
az egyesület ügyvezetője.

Üzleti szemle.

Gabona-árak.

Minimum és maximum: Budapest mart. 24. | Bécs mart. 24.

Buza	9.65 — 10.55 frt	10.20 — 11.50 frt
Rozs	7.10 — 7.40 frt	— — — frt
Árpa, takarmány	7.05 — 7.30 frt	— — — frt
Árpa, szeszfőzésre	7.40 — 8.00 frt	— — — frt
Árpa, seres	8.10 — 9.30 frt	— — — frt
Zab	6.20 — 6.60 frt	6.80 — 7.35 frt
Törökbuza	6.30 — 6.45 frt	— — — frt

Budapesti marhavásár martius 18-án. Őszzes felhajtás 1286 db. nagy és 4617 apró marha. Ebből eladatott 15 db. bika, 971 db. ökör, 92 db. vágó tehén, 220 db. fejős tehén, 10 db. bival, 1166 db. borju, 3473 db. bárány. Árak: bika darabonként 140—170 frt, ökör páronként 220—240 frt, vágó tehén páronként 140—190 frt, fejős tehén darabonként 130—170 frt, bival páronként 140—180 frt, borju darabonként 20—25 frt, bárány páronként 4—4½ frt, juh páronként — — frt. Húsarak 100 kilonként: ökörhús 52—53 frt, tehénhús 50—51 frt, borjuhús 56—60 frt, bivalhus 44—47 frt.

Bécsi marhavásár márt. 20-án. Összes felhajtás 2704 drb és pedig 1729 drb. magyar, 432 drb. lengyel és 543 drb. német fajta, melyből 2634 drb. ökör, 25 drb. tehén, 39 drb. bika és 6 db. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 49—62 frt, lengyel 50—55 frt, német 57—60 frt, tehén 50—52 frt, bika 51—53 frt, bival 46—48 frt. Lában darabonként 120—230 frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár mártius 23-án. (Az első magyar sertésbizalmi és kölcsönelőegyező részvénytársaság jelentése.) A husvéti ünnepek folytán az e heti üzlet igen jelentéktelen volt és a forgalom csakis a belföldi fogyasztásra szorított, de mivel daczára a nagy készleteknek leszűrésre érett áruban hiány van, ezen fajták árai szilárdak maradtak.

Heti átlagárak: magyar vál. áru 240—280 klgr. nehéz 61—62 kr., csekélyebb minőségű 240—280 klgr. nehéz 60 kr., nehéz 60—60½ kr. Öreg 300 klgr. tuli 58—59 kr., Transitóban: szerbiai 55—59½ krajczár, romániai 55—57½ krajczár, tuskés 52—54½ kr. tiszta kilogrammonként. — Összes felhajtás: 5541 drb. összes elhajtás: 1212 drb.

Bécsi sertésvásár mart. 20-án. Összes felhajtás 5871 drb. és pedig 1445 drb. nehéz, 1948 drb. középnehéz és

2578 drb. süldő; melyből 3038 drb. magyar, 2578 drb. orosz-lengyel, 250 drb. szerb és 105 drb. oláh fajta. Árak 100 kilóként: nehéz 54—56 frt, közepnehéz 48—53 frt, süldő 36—44 frt; szalonna és zsir 70—71 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

ELADÓ KOMLÓ-ÜLTÖNCZ

Turpásztón (Jász-Nagy-Kun-Szolnok-megye, utolsó posta Turkeve) 7000 darab valódi saatzai, tavall ültetett és jelenleg nagyon szép gyökeres komló-ültöncz kapható ezere 25 frtért ott helyt, — csomagolás és vasuti díj külön. Megrendelések ugyan oda intézendők **GAJZÁGÓ SÁMIL** földbirtokos urhoz.

(10.)

(3-3.)

ELADÓ BIRTOK

Elekes és M.-Benyei

határon Balásfalva mellett, 80 hold közös legelő és korcsma regál-joggal.

Kercsedén 32 hold erdő.

Kolozsvártt

alsó lombdülőben egy kert.

Értekezhetni: Kolozsvárt, kül-morostorutca 17. szám

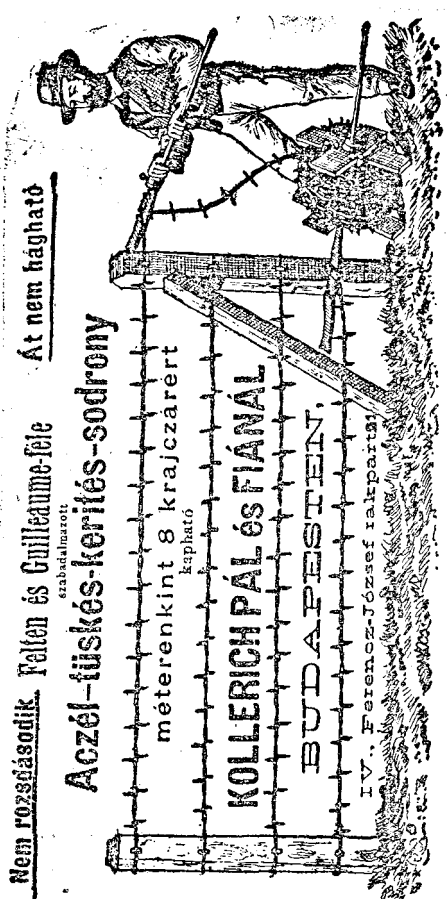
Csiki János Józsefnél.

MÉHÉSZEK FIGYELMÉBE

tavaszi etetésre tiszta pergetett méz 80—100 kilós hordókban kilója 65 kr. 10 kilo vételnél kilója 70 kr.

(8.)

(3—*.)

Nem rozsdásodik. Fellen és Guillaume-féle szabadalmazott

Aczél-tűskés-kerítés-sodrony

méterenkint 8 krajczáret kapható

KOLLERICH PÁL ÉS FIÁNAL

BUDAPESTIEN.

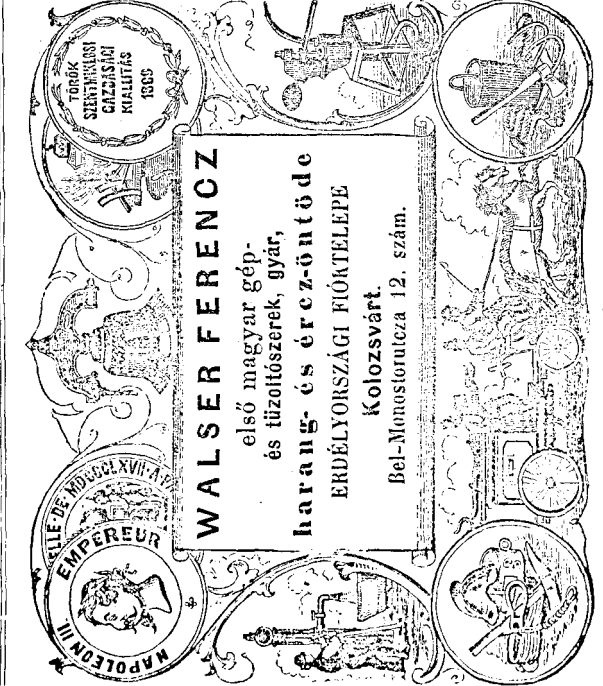
IV. Ferencz-József rakpartján

At nem hágható

(7.)

(4-15.)

Kivánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tűzoltószerek, gyár, harang- és érczöntőde

ERDÉLYORSZÁGI FŐKÖZLEPE

Kolozsvártt
Bel-Monostorutca 12. szám.

Üzlet nagybirtás és vízművészeti kellékek tárlata.

Szerelő-műhely kúrák s vízvezetékek berendezésére.

Tememesen leszállított gyári árak mellett.

(2.)

(25-13.)

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Egy hectoliter						100 kilo		1 köb- meter	1 kilo marha- hús	
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozsa	árpa	zab	török- buza	széna	szalma	tüzifa		
k r a j e z á r o k b a n												
Balázsfalva	martius	8	625	525	450	—	250	450	280	—	250	40
Bánfi-Hunyad	martius	20	700	550	500	—	220	460	—	—	190	40
Besztercze	martius	20	707	550	550	—	270	450	500	200	320	36
Brassó	martius	23	680	580	440	345	240	440	315	300	270	40
Csik-Szereda	martius	21	700	625	550	350	290	550	200	60	200	32
Deés	martius	21	760	680	580	—	370	620	600	240	320	40
Déva	martius	24	860	740	665	—	350	560	200	90	230	40
Erzsébetváros	martius	24	675	520	460	—	300	450	320	140	250	44
Fogarás	martius	24	750	—	440	—	225	440	280	100	305	42
Gyula-Fehérvár	martius	24	650	550	500	—	275	450	200	100	245	46
Gyergyó-Szent-Miklós	martius	24	820	680	580	550	280	570	380	130	160	34
Hátszeg	martius	19	680	660	510	300	280	360	140	100	240	42
Kézdi-Vásárhely	martius	22	700	570	510	400	250	490	380	100	300	36
Kolozsvár	martius	22	712	—	500	—	240	470	340	200	300	44
Maros-Ludas	január	23	710	675	675	420	350	460	—	—	300	40
Maros-Vásárhely	martius	15	800	670	750	630	540	645	320	200	400	40
Medgyes	martius	22	625	560	500	—	245	410	180	95	255	40
Nagy-Enyed	martius	22	700	630	580	—	270	440	540	130	280	40
Nagy-Szeben	martius	23	670	550	480	—	260	480	180	110	300	44—46
Nagy-Várad	martius	20	725	610	530	430	270	440	480	250	380	52
Segesvár	martius	22	700	500	450	—	260	490	180	120	200	44
Sepsi-Szent-György	martius	19	680	480	420	400	210	440	200	90	180	40
Szamosujvár	martius	19	640	480	530	—	210	450	250	80	250	40
Szász-Régen	martius	22	650	475	520	—	285	515	340	130	280	36
Szász-Sebes	martius	22	775	650	520	—	270	435	200	160	240	44
Szászváros	martius	16	750	610	570	—	290	430	200	70	210	40
Székely-Udvarhely	martius	20	750	600	500	—	250	500	250	40	250	40
Szilágy-Somlyó	martius	22	650	535	520	—	220	400	300	200	300	40
Teke	martius	19	650	600	500	—	225	450	240	40	300	36
Torda	martius	17	650	500	500	350	250	440	100	15	250	44

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjtáblája.

Árszabály tér szerint		1	1-3	1-6	1-12	1-18	1-26	1-30	1-36	1-40	1-52										
		széri hirdetésnél bélyeggel együtt																			
		frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr				
1/16 oldal	teljes ára	7	30	20	90	36	80	68	60	100	40	127	20	149	—	170	80	192	60	225	60
	25% elengedés	5	55	15	90	28	05	52	35	76	65	97	20	114	—	130	80	147	60	173	10
8/16 oldal	teljes ára	4	30	10	90	19	80	36	60	53	40	67	20	79	—	90	80	102	60	120	60
	25% elengedés	3	30	8	40	15	30	28	35	41	40	52	20	61	50	70	80	80	10	94	35
4/16 oldal	teljes ára	3	30	6	90	10	80	20	60	29	40	37	20	44	—	50	80	67	60	68	60
	25% elengedés	2	55	5	40	8	55	16	35	23	40	29	70	35	25	40	80	46	35	55	35
2/16 oldal	teljes ára	2	30	3	90	6	80	12	60	17	40	22	20	27	—	30	80	35	60	42	60
	25% elengedés	1	80	3	15	5	55	11	35	14	40	18	45	22	50	25	80	29	85	35	85
1/16 oldal	teljes ára	1	30	2	90	4	80	8	60	11	40	15	20	18	—	20	80	24	60	29	60
	25% elengedés	1	05	2	40	4	05	7	35	9	90	13	20	15	75	10	30	21	60	26	10

Mellékletek 100 darabonként 1 forint 50 krajával számíthatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetszés szerint akárhányszor változtathatják.

Egyletünk t. tagjai és la. unk t. előfizetői 25% vagyis egy negyedrészt

engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.

Nyomatott Gámán János örököséinél, közép-utca Minorita-épület.